

Po stopách roku

Závěrečná zpráva Zdravotního klauna, o.p.s.

2022

Vážení přátelé Zdravotního klauna,

na konci minulého roku jsme si říkali, to byl tedy rok – vydal za víc než jeden svou „pandemickou“ intenzitou a náročností. To jsme ještě netušili, co přijde s rokem 2022 – válečný konflikt, který způsobí utrpení miliónům lidí na Ukrajině a ovlivní životy lidí po celé Evropě. Obrovská odvaha Ukrajinců, okamžitá vlna solidarity a dlouhodobá pomoc celého světa mě naplňují nadějí, že dobro nakonec zvítězí.

Jsem vděčná, že jste vy, naši dárci, okamžitě podpořili naše aktivity pro děti a rodiny, které musely opustit svou zemi. Kromě klaunování na hranicích jsme mnoho týdnů rozdávali radost v asistenčních centrech v Praze i Ostravě. Byli jsme svědky, že humor a smích nepotřebují tlumočnicka a neznají hranice (s. 19).

Pokud jde o naše pravidelné programy, snažíme se každý rok přidávat oddělení, kam ještě nechodíme. Proto jsme také na začátku minulého roku přijali osm nových Zdravotních klaunů. Jak víte, naši klauni jsou profesionálové, proto máme i výběrové řízení náročné. Hned po konkurzu následuje pečlivé zaškolování a až následně můžou začít pod dozorem zkušených kolegů sami klaunovat. Máme velkou radost, že po prvním roce jsou nováčkové cennou posilou regionálních týmů (*na s. 28 si je všechny můžete prohlédnout*).

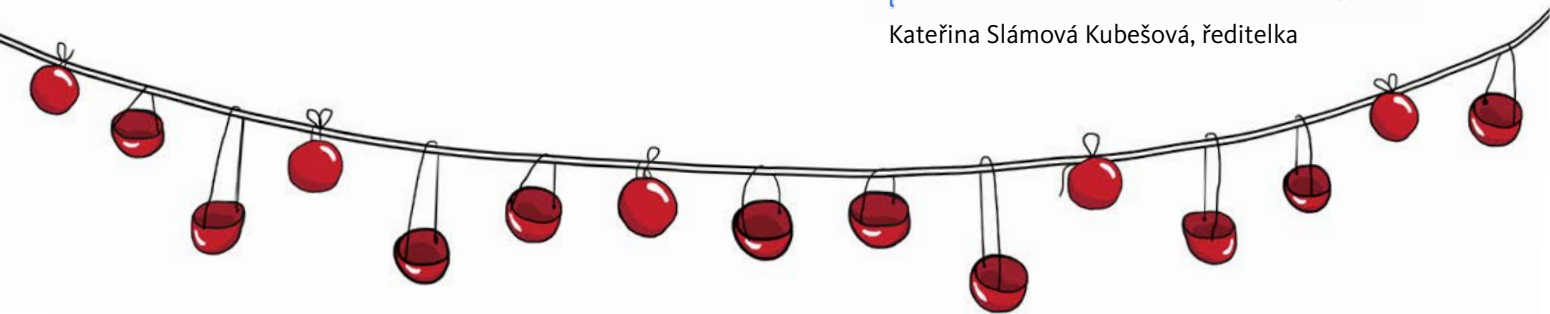
Odborná práce a osvěta jsou důležité, ale možná ne tak viditelné součásti naší práce. V minulém roce se nám v této oblasti velmi dařilo. S radostí jsme seznámili veřejnost s pozitivními výsledky výzkumu, který měřil dopad práce Zdravotních klaunů před operačním zákrokem. Potvrdily, že přítomnost našich klaunů ovlivňuje kladně malé pacienty i jejich rodiče (s. 23). Naši lektoři vystoupili na dvou mezinárodních konferencích – Healthcare Clowning International Meeting v Haagu a Evropské konferenci integrativní medicíny v Portu. Kromě publikování almanachu o výzkumech klaunské práce, který si můžete zdarma stáhnout na našem webu, jsme o výzkumu mluvili na několika odborných konferencích, a v prosinci dokonce v Evropském parlamentu.

Vážení a milí přátelé klaunské mise, děkuju vám ze srdce za podporu, která nám umožňuje rozdávat radost a smích. Jsem vděčná, že stojíte po našem boku.

Kde je smích, je i naděje.

Kateřina Slámová Kubešová

Kateřina Slámová Kubešová, ředitelka

Novinky roku 2022

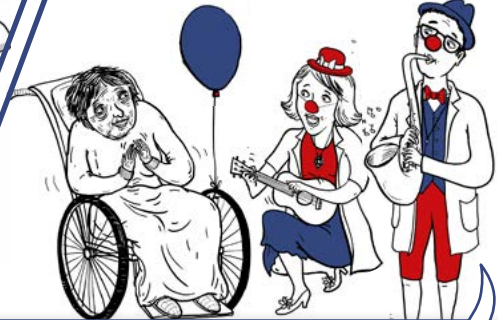
Nové programy pro nemocné děti

Návštěvy na dětské rehabilitaci.

Páteční pohotovost v nemocnici Motol.

Rozšíření návštěv v domovech pro seniory

Navštěvujeme dvě nová geriatrická zařízení.

Zveřejnili jsme výsledky výzkumu NOS!

Potvrdil, že Zdravotní klauni zlepšují atmosféru v nemocnicích.

Škoda Auto nám zapůjčila dva plně elektrické vozy

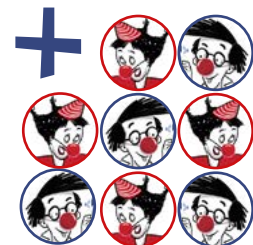
Obrázky na ně navrhly děti.

Po dvou letech covidových omezení se opět konalo **Turné plné smíchu**

Doplňili jsme klaunský tým o **osm nových Zdravotních klaunů**

PROGRAMY PRO DĚTI

4 dětské
nemocnice

Turné plné smíchu

Po dvou letech covidových omezení se **Zdravotní klauni** opět vydali napříč republikou na **čtyřdenní turné** po zařízeních, která z důvodu kapacity pravidelně nenavštěvují. Velká skupina klaunů potěší hodně dětí. I když je taková akce jednorázová, **dokážou proměnit atmosféru v celém zařízení**. Klauni odřídili mnoho kilometrů, vstávali brzy ráno a vraceli se pozdě večer a rozněžili balíky positivity a radosti.

Klauniády pro děti

Pro děti je hospitalizace stresující i proto, že musejí ležet, což děti obvykle nedělají. A když takhle leží dlouho, svět okolo nich zčerná. Právě tehdy pro ně může **navštěva** dvojice veselých **Zdravotních klaunů** působit, jako když po tmavé noci vyjde jasné slunce. Klauni přijdou až k nemocničnímu lůžku a každému dítěti vymyslí improvizovanou scénku, do níž ho co nejvíc zapojí. **Děti to mají rády, zapomenou na bolest a přemění ji v radost**. A jak blahodárně to působí na rodiče, není jisté třeba moc zdůrazňovat.

3 659
navštěv dětí
v 63 nemocnicích
po celé České
republice

„Pět Zdravotních klaunů navštívilo dětské oddělení znojemské nemocnice. Navštívili také malého Daniela, který si léčí zlomeninu s nohama zavěšenými nad postelí. Zářil úsměvem, klauni mu hráli na piano a foukali bubliny. Zdravotní klauni zcela nenásilnou a zábavnou formou zabavili nejen děti, ale také dospělé. Naprosto profesionálně reagovali na situaci, ve které se děti zrovna nacházely, ať to byly zprvu obavy, či naopak smích nebo aktivní kontakt dítěte. Všechny děti dostaly od klaunů červený nos a věříme, že si tak spolu s ním odnesou hezkou vzpomínku z nemocničního prostředí.“

Petra Veselá, tisková mluvčí,
Nemocnice Znojmo

308 doprovodů
na operační sál
v 7 nemocnicích

NOS! (Na Operační Sál!)

Málokdo si spojí **čekání na operaci se smíchem a dobrou náladou**. Aby tomu tak mohlo být, mají Zdravotní klauni program NOS! Působíme na chirurgických odděleních v sedmi nemocnicích a cílem je, aby se vystrašené **děti a jejich rodiče odregovali od stresu a obav**, které při čekání na operaci zcela logicky pociťují.

Zdravotní klaun se na oddělení objeví hned zrána, takže může být **tím prvním**, koho **děti po příchodu do nemocnice uvidí**. A to není špatné, že? A pak je jejich společníkem po celé dopoledne, účastní se premedikace, doprovází je chodbou až před operační sál. Pokud to vyjde, je to zase on, koho děti spatří po probuzení z narkózy.

„Díky Zdravotním klaunům jsme se synem prožili v nemocnici i hezčí chvílky. Od operací uběhly už tři roky, synovi je teď šest. A když se ho zeptám, jestli si ještě pamatuje na nemocnici, odpoví mi, že by chtěl zase vidět klauníky – bolest úplně vytěsnil. Byli jste příjemná posila nejen pro děti, ale také pro maminky. Jste úžasní a v nemocnicích prospěšní.“

maminka Leona

Hodně to **pomáhá nejen dětem, ale i jejich rodičům**, kteří mohou pozornost zaměřit jinak než k obavám o své dítě. A opravdu to funguje. Nalistujte si stranu 23 a přečtěte si o pozitivních výsledcích výzkumu tohoto programu.

92 návštěv
na dětské
pohotovosti

„Dnes večer jsme na chirurgické pohotovosti Dětské nemocnice v Brně potkali Zdravotní klaunku Oldřišku Vykydalovou. Děkujeme jí za množství pozitivní energie v dnešním náročném dni. Byla to opravdová pomoc nejen pro malého, ale hlavně pro nás. Jsem dojatá a neskutečně vděčná za práci, kterou vy, klauni, děláte. Ještě jednou velký dík!“

maminka Silvia

Klaunská pohotovost

Zranění nebo náhlé onemocnění dítěte jsou nesmírně stresující, to víme všichni. A nikdo není rád, když musí všeho nechat a jet navečer do nemocnice na pohotovost. Takže nervozita, strach a psychická nepohoda, které tam vládnu, jsou vlastně logické. **Zdravotní klaun** ale v tomto ohledu **dokáže zázraky!** Lehce se pohybuje mezi uplakanými dětmi a dělá věci, které by v nemocnici nikdo nečekal. Všechny mají za cíl přitáhnout pozornost dítěte ke hře, k legraci. A tak velice brzy dětem na tvářkách **oschnou slzy** a z čekárny se začne ozývat **místo pláče smích**.

Tento program funguje už čtyři roky ve FN Brno a od ledna 2022 také ve FN Motol v Praze.

Ambulance

Klauniády na specializovaných ambulancích jsou v něčem podobné těm na pohotovosti, jen tam děti přicházejí na objednaná vyšetření. Ale i tam panují nervozita, nuda nebo obavy. **Zdravotní klauni** přinášejí do čekáren rozruch a hru a úplně **mění atmosféru prostředí**. A často se smějí nejenom děti, ale i jejich doprovod. A pokud musí dítě na odběr krve a hodně se toho boj? **Není lepší podpory než kamarád s červenýmnosem!**

102 klauniád na
specializovaných
ambulancích

Dítě

Program **Dítě** je určený dětem, které **docházejí velmi často do nemocnice** na léčebné procedury. Ve Fakultní nemocnici v Motole se soustředí na oddělení dětské dialýzy, kde děti dvakrát až třikrát týdně stráví několik hodin napojené na dialyzátor. Program Dítě máme i v prostějovské nemocnici. Tady klaun pravidelně navštěvuje děvčátko, které tam každý týden tráví několik hodin na kapačkách. Jsou z nich už velcí přátelé, a protože s ní bývá v nemocnici i tatínek, tvoří veselou trojku. Z nepříjemných hodin v nemocnici se stalo něco, na co se **všichni zúčastnění vždycky těší!**

145
individuálních
návštěv vážně
nemocných dětí
v nemocnici

„Při našich **každotýdenních několikahodinových pobytech v nemocnici** naši **Anežku** navštěvuje již „náš“ pan doktor Květoslav Hrdlička. Je to velký **odborník, především na léčbu smíchem**. Sice se trochu bojí krve, tak raději operuje se zavřenýma očima, jak nám říkal, ale to nám nevádí. Každopádně jsme mu velice **vděční, že vždycky dorazí**, i když tedy někdy musí za sebe poslat za Anežkou také oblíbenou sestřičku Žofii, která je zase velkou odbornicí na magii kořeněnou humorem. **Děkujeme!**“

tatínek David

„K zpríjemnění těžkých chvil v nemocnici jsou tu pro děti **Zdravotní klauni**. Jsou nabití pozitivní energií, kterou přenášejí na malé pacienty. **Dokážou rozveselit i toho nejsmutnějšího**. Moc věcí k tomu nepotřebují. Stačí červený nos, bublifuk, nějaké to legrační zakopnutí nebo přeřeknutí se a pacient se směje, až se s ním třese celá postel.

I sestry se rády zasmějí některému z klaunských vtipů. Prostě **Zdravotní klaun dokáže navodit veselou náladu** všude, kam přijde. A my, sestry z dětské dialýzy, můžeme jen říct: **Děkujeme, děláte to moc dobře.**“

Eva Vlachová,
staniční sestra dětské dialýzy, FN Motol

52 návštěv
u dětí na NIP
v Nemocnici
Hořovice

Klauniády na oddělení následné intenzivní péče

Při klauniádách pro těžce nemocné děti na NIP v hořovické nemocnici je **základním komunikačním prostředkem hudba**. A ne ledajaká! Klauni používají různé exotické hudební nástroje, díky nimž dokážou navodit neskutečnou atmosféru. A tak se **dítě**, které **pravděpodobně nikdy neopustí své lůžko**, náhle ocitá na břehu moře a poslouchá příboj a křik racků. Nebo leží na louce, obklopené bzučícími čmeláky a zpěvem ptáků. Jindy slyší šumění větru ve větvích stromů nebo tajemný zvuk tamtamu. Děti své pocity nedokážou vyjádřit slovy, ale **výraz tváře a řeč těla svědčí o tom, jak jsou emoce silné**.

Muzikoterapie

Aby Zdravotní klauni mohli pracovat na takto náročných odděleních, musejí mít **zvláštní zaškolení**. Prošli i dlouhodobým kurzem **muzikoterapie**, neustále se **vzdělávají v klaunských odborných znalostech** a pilně cvičí. Používají různé neobvyklé nástroje, které dokážou až magicky otevírat zavřené dveře. A skutečně to funguje – pod vlivem hudby začne náhle reagovat i dítě, od něhož by to nikdo nečekal.

„Práce Zdravotních klaunů se stala součástí péče o naše pacienty. Klauni jsou zpestřením jejich stereotypních dní, ale díky propracovanému konceptu u nich pomáhají rozvíjet i psychomotorický vývoj a hru. Vítaným prvkem je muzikoterapie, která využívá sluchové i taktilní podněty a vibrace, přispívající například k uvolnění spasmů. Přestože verbální komunikační schopnosti našich pacientů jsou limitované, non-verbálně jednoznačně vyjadřují spokojenost a radost z každé návštěvy Zdravotních klaunů.“

**Mgr. Pavlína Hesounová, vrchní sestra,
následná intenzivní péče pro děti,
Nemocnice Hořovice**

5 týdenních
programů
v nemocnicích
a léčebnách

Cirkus Paciento

Pod slovem cirkus si každý představí krocení divé zvěře, akrobatické kousky, krasojezdkyně na bílých koních, polykání ohně, žonglování, klauny v kostkovaných kalhotách... **Cirkus je prostě vzrušení.** Zdá se, že **neexistují vzdálenější světy**, než je svět cirkusu a svět nemocnice. Nebo to tak není?

Ne, pokud jsou u toho **Zdravotní klauni!** Ti **se svým Cirkusem Paciento přijíždějí do dětských nemocnic a léčeben**, kde s pacienty stráví celý týden nácvikem pravých cirkusových dovedností. Používají přitom prvky a principy upravené pro prostředí nemocnic a léčeben. A to děti baví – dává jim to **zapomenout na nemoc, obtíže a omezení** a vlévá do žil chuť do práce, do života. Vrcholem je **velkolepé představení** v cirkusovém šapitó pro rodiče, ošetřující personál i pacienty.

„Zábavný program Cirkus Paciento je vrcholem návštěv Zdravotních klaunů v našem zařízení. Kromě množství zábavy a veselí v sobě nese i další přínos vycházející z aktivního zapojení pacientů do přípravy vystoupení. Vnímání pokroku při osvojování nových dovedností zvyšuje sebedůvěru dětí ve vlastní schopnosti a také přispívá k rozvoji jemné a hrubé motoriky. Zodpovědnost spojená s přípravou vystoupení působí pozitivně také na jejich sebedůvěru. Návštěvy Zdravotních klaunů jsou proto u nás v nemocnici vždy očekávaným a přínosným zpestřením všedních dní.“

MUDr. Nikol Přibilová,
ředitelka, Dětská psychiatrická
nemocnice Louny

16 představení
pro děti
s kombinovaným
postižením

Kutálka

Slovo Kutálka označuje kapelu složenou z náhodně sebraných hudebníků. A taková je i naše klaunská **Kutálka** – základ tvoří **tři speciálně vyškolení Zdravotní klauni**, kteří jdou světem a hledají muzikanty do své kapely. **Navštěvují děti s mentálním či kombinovaným postižením** a pomocí hudby je vtahují do jednoduchého příběhu o hledání a nacházení, o hudbě a radosti, do příběhu plného překvapení – pro samotné děti i ty, kdo je doprovázejí. Ošetřující personál pak velmi často zjistí o dítěti něco, co dosud netušil – třeba že **krásně zpívá** nebo se umí od srdce zasmát, **přestože je těžký autista**.

„Představení Kutálka se zúčastnily děti s těžší i lehčí formou autismu. **Pro mnohé z nich je naprosto nereálné zajít si do divadla na jakékoliv představení. Díky tomu, že Zdravotní klauni hráli pro malý počet diváků a v prostorách, které naši uživatelé vnímají jako bezpečné prostředí, zažili naši klienti něco, co běžně nezažívají. Klauni dokázali rozesmát i nemluvící děti s těžkou formou autismu a zapojit je do představení. Mnoho rodičů bylo dojatých, když viděli své dítě smát se a spolupracovat. Naopak děti s lehčí formou autismu měly zase možnost reagovat na představení podle svých potřeb, aniž by je někdo omezoval. Představení Kutálka a samozřejmě Zdravotní klauni dokázali, že i děti s autismem se chtějí, a hlavně umějí SMÁT!“**

11 návštěv dětí
v domácí péči

Přezůvky máme!

S Přezůvkami chodí Zdravotní klauni na **navštěvy k vážně nemocným dětem domů**. A nosí jim radost. A povzbuzení. Závan venkovního světa, který leží za zavřenými dveřmi. To vše má pro nemocné dítě i jeho rodinu velký význam.

teta Kristýna

„Děkuji, že jste za naším malým Ondrou dorazili. Je úžasné, že se i přes útrapy, bolesti a denní stereotyp, který nechce nikdo zažít, klaunům podařilo vykouzlit Ondráškově i jeho rodině úsměvy na rtech. A hodně velké úsměvy. Aspoň na chvíli zapoměli na vše zlé a po všech těch starostech se dokázali zasmát.“

Saskia Mišová,
koordinátorka společenských
aktivit Za sklem o.s., Zlín

PROGRAMY PRO DOSPĚLÉ

Lucie Matyášová,
Zdravotní klaunka

„Paní doktorka, stářím schýlená, je velice vzdělaná žena a vážená lékařka v oboru chirurgie. V životě pomohla tolika lidem, ve stáří však zůstala osamělá. Přesto nepodléhá sebelítosti a drží si vnitřní hrdost. Každá klauniáda pro nás znamená nádherné setkání s brilantním člověkem a velkou výzvou, protože humor musí být velmi na úrovni. Myslím, že Zdravotní klauni zůstali pro paní doktorku jedinou návštěvou z vnějšího světa a stali se jejími přáteli.“

Humor pro dříve narožené

Zdravotní klauni se v domovech pro seniory pravidelně **setkávají se starší generací**. Žijí tam lidé různých profesí, s různými životními zkušenostmi, lidé zdraví, ale i bojující s nemocemi, omezeními a samotou. Lidé energičtí a optimističtí, ale i nešťastní a skeptičtí.

Zdravotní klauni k nim přicházejí jako jakási návštěva z minulosti. Mají kostýmy upravené tak, aby evokovaly dobu, kdy byli senioři mladí. Přicházejí je pobavit, dát prostor vzpomínkám, zahrát a zazpívat staré melodie, vyzvat k tanci, změnit atmosféru. **Improvizují, aktivizují**, mění obyčejnou chvíli v poetickou událost. V neposlední řadě tak **doplňují léčebný proces** a další služby v konkrétním zařízení.

329 návštěv
v 10 zařízeních
pro seniory

Mgr. Eva Rosová,
vedoucí sociálních služeb,
Hospic Dobrého Pastýře

Klauniády v hospici

Hospic Dobrého Pastýře v Čerčanech je místem, kde žijí **lidé, chystající se na odchod** z tohoto světa. Laskavý personál se jim snaží tento čas co nejvíc usnadnit a prosvětlit. Jednou z cest jsou návštěvy **Zdravotních klaunů**. **Jejich humor** je jakoby z jiného světa, a přesto, nebo právě proto, sem patří. Lidem na sklonku života **přinášejí radost** – a nejenom jim, také sestřičkám, ošetřovatelům a všem, kdo v hospici pracují.

14 návštěv
v hospici

„Zdánlivě paradoxní spolupráce – hospic a klauni? Závěr života a veselí? Před lety začala úžasná spolupráce, která trvá dodnes, a my doufáme, že bude trvat i nadále. Zdravotní klauni nás pravidelně navštěvují a přivázejí k nám veselou náladu, radost a rozptýlení. Jejich návštěva vždy rozzáří světýlka v očích našich klientů, jejich rodin i zaměstnanců hospice. Na míru ušitý humor přináší povzbuzení všem, které v hospici potkají.“

4 zařízení
pro seniory

Turné plné smíchu

Myšlenka navštívit dětské nemocnice a zařízení pro seniory, kam nejezdíme pravidelně, vznikla u příležitosti 15. výročí založení Zdravotního klauna. Od té doby **každoročně**, s výjimkou roku 2020, kdy po celé zemi vládla covidová opatření, **vyjíždí velká skupina Zdravotních klaunů na Turné plné smíchu**. V roce 2022 navštívili čtyři zařízení po celé republice, potěšili stovky klientů, rozdali tisíce úsměvů.

Lucie Vlasáková, DiS.,
vrchní sestra, Alzheimercentrum
České Budějovice

Nové domovy pro seniory

V roce 2022 začali Zdravotní klauni pravidelně navštěvovat dvě nová zařízení pro seniory. Patří mezi ně **Domov důchodců Jablonecké Paseky** a **Dům naděje Brno Vinohrady**.

„Zahlédli jste dnes na obloze duhu? Byla tam. Koktejl paprsků štěstí a kapiček dojetí. Byl to výjimečný koktejl, který opíjel pohodou a optimismem všechny, kdo mohli ochutnat z pohárku Zdravotního klauna. Jsme vděční za úsměvy, které vykouzlili na tvářích klientů i zaměstnanců. Smekáme pomyslný klobouk. Jsou úžasní.“

Rádio Klaun

Nápad připlout k posluchačům **na vlnách Rádia Klaun** vznikl v době sílící pandemie, kdy se lidé v domovech seniorů ocitli v izolaci. Skupina Zdravotních klaunů vymyslela a natočila 10 rozhlasových pořadů na různá témata a dala je k dispozici domovům, které pravidelně navštěvujeme. Ošetřující personál je může klientům kdykoliv pustit, a ti tak **můžou** v duchu **nastoupit na palubu a vyplout**. Posluchače čekají nahrávky Na vlnách dobrodružství, Na vlnách lásky, Na vlnách krás naší země, Na vlnách hudby...

Eva Vepřková, aktivizační pracovnice,
Bc. Petra Foltová, vrchní sestra, Interna Zábřeh

45
virtuálních
klauniád pro
seniory

Virtuální klauniády pro seniory

V Interně v Zábřehu na Moravě si pacienti můžou kromě poslechu Rádia Klaun užívat také **virtuální klauniády**. Zdravotní klaun se připojí přes Skype a za spolupráce personálu navštíví přes obrazovku tabletu každého pacienta, který má o návštěvu zájem. Fyzicky jsou vzdáleni přes sto kilometrů, ale přesto jsou spolu. Klienti své klauny dobře znají a těší se na ně.

„Možná si někdo říká: Co může Zdravotní klaun dát seniorům? Není to jen pro děti? NENÍ! Přáli bychom vám zažít tu atmosféru při každém setkání. Kolik energie, štěstí a úsměvů dokážou klauni předat našim seniorům. Jsou to lidé s velikým srdcem. První online klauniáda se u nás uskutečnila v dubnu 2021 a od té doby je při každém tomto setkání slyšet smích a zpěv. Radost, smích a dobrá nálada jsou doslova hmatatelné.“

VZDĚLÁVÁNÍ A SPOLUPRÁČE

Konference a odborné semináře

Letos jsme pokračovali v několikaleté spolupráci s 2. a 3. lékařskou fakultou Univerzity Karlovy v Praze. Lektori z našeho týmu seznamovali studenty nejen s principy práce Zdravotních klaunů v nemocnici, ale zejména s možnostmi, jak využít **humor jako účinný komunikační prostředek s pacienty** a jejich rodinami. Tomuto tématu jsme se s větší časovou dotací věnovali i v rámci povinně volitelného vzdělávání mediků a budoucích zdravotních sester na 3. LF UK.

„V rámci povinně volitelného předmětu jsem si prakticky osvojila techniky komunikace, což je pro mě mnohem přínosnější, než kdybych o komunikaci jen poslouchala. Kurz hodnotím velice pozitivně. Jsem ráda, že setkání probíhala formou herních aktivit a cvičení, jejichž výsledkem bylo nejen seznámení s nejrůznějšími komunikačními technikami, ale také sblížení s ostatními účastníky kurzu.“

Odborné semináře a konference vedli i naši klaunští **specialisté na oblast dětské psychiatrie** (Jitka Rosenová) a návštěvy s důrazem na **muzikoterapeutické techniky** (Jan Kyncl). Jan Kyncl s MUDr. Evou Kynclovou prezentovali naši práci i na **mezinárodní konferenci integrované medicíny** v Portu. Své programy jsme také úspěšně představili na prvním pocovidovém celosvětovém setkání zdravotně-klaunských organizací **Healthcare Clowning International Meeting 2022**.

Lenka Petrželková,
studentka oboru Všeobecné ošetřovatelství

Mezinárodní spolupráce

Pravidelná mezinárodní spolupráce s partnerskými klaunskými organizacemi je nedílnou součástí naší DNA. Pravidelných setkání se účastní vedení organizace i členové klaunského a fundraisingového týmu.

Největší procento mezinárodních výměn tvoří praktické klaunské dílny uznávaných klaunských lektorů, a to na nejrůznější umělecká témata. České umělecké vedení přispělo klaunskými dílnami i teoretickými semináři na téma **humor ve zdravotnictví** nebo **historie klaunů**.

V rámci mezinárodní organizace **Red Noses International (RNI)** jsme byli aktivními členy odborného týmu zodpovědného za přípravu **mezinárodních uměleckých kritérií** víc než pro 400 profesionálních Zdravotních klaunů. Kromě samotného uměleckého posuzování se kritéria zabývají i kvalitou komunikace, vztahy s nemocnicemi a celkovou koordinací klaunských programů. Věříme, že naše klaunská práce může růst jen ruku v ruce s jejich kvalitou.

Naše umělecké vedení se podílelo na přípravě druhého vzdělávacího stupně „**Akademie**“ pro klaunské specialisty. Díky ní se budou v prvním roce studia věnovat **slapsticku** (fyzickému klaunování) a **koučinku** (podpoře přímo v terénu). Další odbornou oblastí je **lektorská činnost** přímo pro zdravotnický personál a studenty medicíny.

Velkou výzvou se stala aktivní účast v mezinárodním **Inovačním fondu RNI**, do kterého jsme úspěšně přihlásili dva projekty. **Červenou oázu**, která má nemocničnímu personálu zpříjemnit vstup do nemocnic, a **Korespondenci**, při které se za pomoci klaunů na dálku poznávají vybraní čeští a němečtí senioři v našich partnerských zařízeních.

Hlavní pozornost **Evropské federace zdravotně-klaunských organizací (EFHCO)**, jejímiž jsme členy, se soustředila na nezbytné kroky vedoucí k vytvoření **klaunské profese** v mezinárodním kontextu.

Pro Ukrajinu

Hned jak na Ukrajině vypukla válka, jsme se zapojili do aktivní pomoci lidem, kteří k nám před ní utíkali. A **jak vlastně pomáhá klaun? Optimismem, radostí a smíchem.** Toto „zboží“ klauni nabízeli v Asistenčním centru pomoci Ukrajině v Kongresovém centru v Praze, kam směřovaly kroky většiny nově příchozích.

Spolu s kolegy na Slovensku se na ukrajinských hranicích věnovali dětem, které měly za sebou svízelný útěk z domova. V Ostravě se do klaunského týmu v asistenčním centru zapojila i Zdravotní klaunka z Ukrajiny.

*„Viděl jsem člověka, který si sedl s kytarou na hraniční přechod a **hrál** procházejícím **uprchlíkům písničky**. Zbytečné gesto? Naopak – neuvěřitelná citlivost, přesně to, co mnoho lidí na své cestě potřebovalo: vypnout, zaposlouchat se. Právě tento zážitek mohl mít pro svou „banálnost“ a „normálnost“ **hluboký léčivý rozměr**... A přesně tohle teď dělají pro ukrajinské děti **Zdravotní klauni**. Zabaví je a upoutají, ale především jim předají podstatný vzkaz – že i tady, v novém a nezvyklém prostředí, se mohou setkat s radostí. A to je **semínko naděje** i pro jejich rodiče.“*

Mezinárodní projekt Emergency smile

Vybraní a vyškolení Zdravotní klauni se účastní tohoto programu Red Noses International od roku 2014. V roce 2022 vyjeli na 4 mise do uprchlického tábora na ostrov Lesbos. Pomáhají dětem, které tam žijí, vyrovnat se s bezvýhodnou životní situací. Učí je hledat naději a radost i tam, kde ji na první pohled nevidíme. Program je podobný našemu Cirkusu Paciento, každý den se můžou děti zapojit do veselého průvodu.

Mgr. Dalibor Špok, PhD.,
psycholog

Profesionalita a rozvoj Zdravotních klaunů

Součástí práce našich klaunů je i **povinné každoroční vzdělávání** v podobě několika společných uměleckých dílen, např. na téma fyzické klaunování, budování charakteru, klaunské principy. Rozrostli jsme se o 8 nových klaunů, a proto se uskutečnily i dílny a **školení pro úplně začátečníky**.

Průběžně nabízíme našim Zdravotním klaunům pravidelné tréninky fyzického klaunování (slapsticku) nebo hudby a muzikoterapie. Stále víc **se zdokonalujeme ve specializovanějších oblastech** své práce – vytváříme konkrétní školení, jak přistupovat k pacientům dříve narozeným nebo psychiatrickým.

Novou spolupráci jsme navázali se zahraničním lektorem, klaunem a režisérem Joe Dieffenbacherem, který našim klaunům připravil dílnu na téma fyzického klaunování.

Pokračujeme také v interním **vzdělávání klaunů v rámci mezinárodní certifikace RNI**, která se rozšířila o odbornou návstavbu vedoucím seminářů o humoru a komunikaci pro studenty medicíny a zdravotnický personál.

Spolupráce s nemocnicemi

Covidové období důkladně prověřilo stabilitu spolupráce s našimi partnerskými nemocnicemi. Jsme velmi rádi, že jsme **posílili jejich důvěru** a téměř po celou dobu stáli po boku pacientům i nemocničnímu personálu. Díky dlouhodobé a dobré spolupráci můžou vznikat nové programy a projekty.

Díky stále se zlepšující epidemiologické situaci se v tomto roce **brány nemocnic opět otevřely veřejnosti**. V areálech zařízení napříč republikou se pořádaly dny otevřených dveří, rodinné dny pro zaměstnance a oslavy významných výročí.

Ing. Hana Maiwaelderová,
Fakultní nemocnice Ostrava

Zdravotní klauni se v rámci **prohlubování nadstandardních vztahů** s nemocnicemi aktivně účastnili:

- Dne otevřených dveří nemocnice Třebíč
- Otevření dětského hřiště ve FN Motol
- Akce pro děti zaměstnanců nemocnice v Třinci
- Dne otevřených dveří nemocnice Kyjov
- Výročí 110 let Fakultní nemocnice v Ostravě-Porubě

„Chtěla bych vám moc poděkovat za veškerou spolupráci, organizaci, koordinaci vašeho stanoviště na akci Slavíme spolu, a především za vaše velmi milé jednání jak před akcí, tak na místě. Byli jste naprosto úžasní, děti jste neskutečně bavili a všichni vás strašně chválili. Mám opravdu velkou radost, že jste byli v tento den s námi.“

Akce pro veřejnost

Máme neustále na paměti, že **Zdravotní klauni patří** v první řadě **do nemocnic a domovů pro seniory**. Akce, kterých se účastníme, si tedy pečlivě vybíráme. Oslavy Mezinárodního dne dětí mezi ně ale určitě patří. Celkem 36 klaunů se letos 1. června rozjelo po celé republice rozdávat radost a smích dětem na dětské dny pořádané našimi partnerskými nemocnicemi a zařízeními. A nezapomněli ani na ty, které musely bohužel **Den dětí strávit v nemocnici**.

Zúčastnili jsme se také několika akcí pořádaných naším dlouholetým partnerem Škoda Auto. Byly to Filmový festival ve Zlíně a slavnostní předání dvou elektrických vozů Enyaq. Jejich vzhled **vytvořily samotné děti** v rámci letní soutěže. Vítězné návrhy dvou čtrnáctiletých dívek se staly předlohou k potisku obou automobilů.

Naše klaunská ambulance vyjela na **Festival u nemocnice Na Pleši**. „Ordinovali“ v ní dva Zdravotní klauni a další dva rozveselovali pacienty na onkologickém oddělení. V rámci **Dne Zdraví v Říčanech** se klauni představili dětem a dříve narozeným.

Velkou akcí byla už tradiční účast na mezinárodním festivalu novodobého cirkusu a divadla **Letní Letná v Praze**, kde Zdravotní klauni provozovali klaunskou ambulanci a měli i čtyři autorská vystoupení pro děti.

Smích bereme vážně

Umělecký ředitel Zdravotního klauna Petr Jarčevský a jeho zástupce Lukáš Houdek napsali do odborného zdravotnického časopisu Medical Tribune **sedm autorských článků o práci Zdravotního klauna**. Pojednávají například o komunikaci, vzdělávání nebo konkrétních programech organizace. Texty jsme uspořádali do sborníku, který bude sloužit hlavně studentům lékařství a zdravotnickému personálu. Můžete si ho stáhnout zde: www.zdravotniklaun.cz/pro-odbornou-verejnost

Výzkum - Pozitivní účinky intervence Zdravotních klaunů na děti podstupující operaci

O programu **NOS!** jste už četli na straně 6. Zdravotní klauni přinášejí předoperační uvolnění dětem do nemocnic od roku 2013. Abychom zjistili, zda jsou jejich návštěvy **skutečně přínosné**, provedla **FN Motol** ve spolupráci s Vídeňskou univerzitou **odbornou studii**.

Výzkumu se zúčastnilo 62 malých pacientů ve věku od 5 do 12 let. Utvořily se dvě skupiny. Jednu z nich, tzv. intervenční, klaun na operaci doprovázel, druhou – kontrolní – nikoliv. K jakému výsledku odborníci došli?

- **Kladné emoce:** Děti v intervenční skupině oproti kontrolní vykazovaly během čekání, premedikace a převozu na sál víc kladných emocí.
- **Šťastnější rodiče:** Rodiče dětí, které klaun doprovázel, uváděli lepší náladu než rodiče v kontrolní skupině. Pečovatelé z intervenční skupiny byli pozitivněji naladěni, i když se klaun zrovna věnoval jiným pacientům. Dobrá nálada rodičů tedy mohla následně pozitivně působit na děti.
- **Klidnější chování:** Pacienti, kteří trávili čas před operací s klaunem, reagovali oproti druhé skupině mnohem pozitivněji. Byli klidnější a vykazovali lepší náladu.
- **Smích i po odchodu klauna:** I po odchodu klauna u malých pacientů přetrvávaly pozitivní účinky jeho přítomnosti.

Studie byla **publikovaná v renomovaném vědeckém časopisu Frontiers**. Výsledky prezentujeme odborně i široké veřejnosti na konferencích i v médiích. Na našem webu si můžete přečíst podrobnosti k výzkumu a zdarma si stáhnout odborný **almanach** na www.zdravotniklaun.cz/vyzkum

Programy Zdravotních klaunů v roce 2022

PRAVIDELNÉ KLAUNIÁDY PRO DĚTI

Jihočeský kraj Počet návštěv

Nemocnice České Budějovice	129
Nemocnice Tábor	18
Dětská psychiatrická nemocnice Opařany	12

Jihomoravský kraj Počet návštěv

FN Brno, Černopolní	372
FN Brno-Bohunice	26
Nemocnice Břeclav	51
Nemocnice Kyjov	25
Nemocnice TGM Hodonín	26

Karlovarský kraj Počet návštěv

Karlovarská krajská nemocnice	24
Nemocnice Sokolov	12
Nemocnice v Chebu	12

Královéhradecký kraj Počet návštěv

FN Hradec Králové	88
Dětský denní rehabilitační stacionář Hradec Králové	12
Oblastní nemocnice Trutnov	12
Oblastní nemocnice Náchod	52
Oblastní nemocnice Jičín	24

Liberecký kraj Počet návštěv

Nemocnice s poliklinikou Česká Lípa	52
Krajská nemocnice Liberec	74
Jedličkův ústav Liberec	26
Nemocnice Jablonec nad Nisou	52

Moravskoslezský kraj Počet návštěv

FN Ostrava-Poruba	188
Městská nemocnice Ostrava-Fifejdy	26

Vítkovická nemocnice	52
Nemocnice ve Frýdku-Místku	51
Slezská nemocnice v Opavě	52
Nemocnice s poliklinikou Karviná-Ráj	51
Nemocnice Třinec	26
Nemocnice s poliklinikou Havířov	52

Olomoucký kraj Počet návštěv

FN Olomouc	51
Nemocnice Přerov	26
Nemocnice Prostějov	26
Nemocnice Šumperk	12
Nemocnice Šternberk	26

Pardubický kraj Počet návštěv

Pardubická nemocnice	52
Orlickoústecká nemocnice	53
Svitavská nemocnice	12

Plzeňský kraj Počet návštěv

FN Plzeň	104
Klatovská nemocnice	24
Domažlická nemocnice	12
Rokycanská nemocnice	9

Praha Počet návštěv

FN Motol	561
Všeobecná fakultní nemocnice	75
Fakultní Thomayerova nemocnice	28
FN Bulovka	52

Středočeský kraj Počet návštěv

Oblastní nemocnice Mladá Boleslav	52
Dětský domov Mladá Boleslav	52
Oblastní nemocnice Příbram	40
Oblastní nemocnice Kolín	52

Ústecký kraj	Počet návštěv
Nemocnice Chomutov	51
Masarykova nemocnice v Ústí nad Labem	50
Nemocnice Most	49
Nemocnice Děčín	26
Dětská psychiatrická nemocnice Louny	26

Kraj Vysočina	Počet návštěv
Nemocnice Havlíčkův Brod	12
Nemocnice Třebíč	12
Nemocnice Jihlava	43
Nemocnice Pelhřimov	26

Zlínský kraj	Počet návštěv
Krajská nemocnice T. Bati, Zlín	52
Uherskohradištská nemocnice	48
Nemocnice Valašské Meziříčí	10
Kroměřížská nemocnice	26
Vsetínská nemocnice	4

NOS! (Na operační sál!)	Počet návštěv
FN Motol, Praha	100
FN Plzeň	64
FN Hradec Králové	30
FN Olomouc	39
FN Ostrava-Poruba	23
Nemocnice Třinec	26
FN Brno, Dětská nemocnice, Černopolní	26
NOS! (Na Operační Sál!) celkem	308

Pravidelné klauniády pro děti celkem 3 659

KLAUNIÁDY PRO DŘÍVE NAROZENÉ

Domov pro seniory Mikuláškovo náměstí, Brno	50
Domov pokojného stáří Kamenná, Brno	50
Charitní dům sv. Václava, Ostrava	22
Domov Slunovrat, Ostrava	23
Domov pro seniory Sloupnice	22
Dům pokojného stáří sv. Anny, Velká Bystřice	25
Domov sv. Karla Boromejského	49
Domov pro seniory Elišky Purkyňové	49
Domov důchodců Jablonecké paseky	21
Dům Naděje Brno-Vinohrady	18

Klauniády pro dříve narozené celkem 329

Speciální programy

Cirkus Paciento	5
Přezůvky máme	11
Kutálka	16
Dítě	145
Turné plné smíchu	8
Klaunská pohotovost	92
Klauniády na oddělení následné intenzivní péče	52
Speciální klauniády	72
Klauniády v hospici	14
Pro Ukrajinu	89
Konference a odborné semináře	29
Speciální programy celkem	533

Virtuální klauniády pro děti	51
Virtuální klauniády pro seniory	45
Virtuální klauniády celkem	96

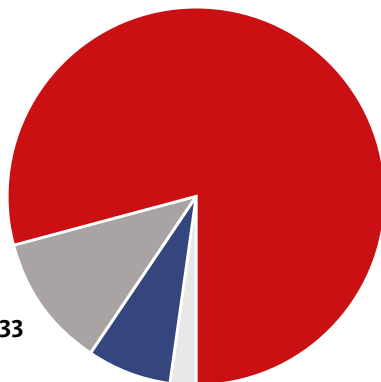
Celkový počet návštěv v roce 2022

4 617

Zdravotní klauni v číslech

Počet klauniád a akcí

Pravidelné klauniády pro děti **3 659**

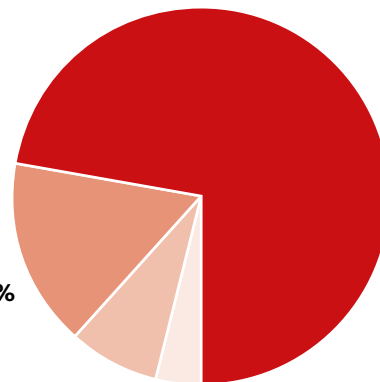
Speciální programy **533**

Klauniády pro dříve narozené **329**

Virtuální klauniády **96**

Struktura finančních darů 2022

Individuální dárci **72,32%**

Firemní dárci **16,15%**

Veřejná sbírka **7,73%**

Nadační příspěvky a dotace **3,80%**

Rozložení dětských klauniád v krajích

Jihočeský	159
Jihomoravský	526
Karlovarský	48
Královehradecký	218
Liberecký	204
Moravskoslezský	547
Olomoucký	180

Pardubický	117
Plzeňský	213
Praha	816
Středočeský	196
Ústecký	202
Vysočina	93
Zlínský	140

Účetní závěrku a výroční zprávu za rok 2022 zveřejníme po provedeném ročním auditu a schválení správní radou ve druhém čtvrtletí roku 2023 na www.zdravotniklaun.cz.

Kde se můžete setkat se Zdravotními klauny?

63
nemocnic

10
geriatrií

1
hospic

93
klaunů

© Zdravotní klaun, o.p.s., 2023

Šéfredaktorka: Sylva Kolísková • Redakce: Lukáš Houdek, Kateřina Slámová Kubešová, Petr Jarčevský

Grafika: Roman Anderle, Monika Houdková •

Fotografie: Jaroslav Bouzek, Vít Černý, Jan Doležal, Irena Dubail, Lucie Grunclová, Sylva Kolísková, Adéla Ksandrová, Ondřej Littera, Jan Pírgl, Jan Štěpánek, Ondřej Vojčiniak, Tomáš Vojtas, archiv Zdravotního klauna, Fotografie na titulní straně je z programu NOS!

Místo vydání: Zdravotní klaun, o.p.s., Paříkova 355/7, 190 00 Praha 9 • Číslo: 1/2023 • Cena tisku: 5,68 Kč včetně DPH • Registrace: MK ČR E 20587

Vychází: leden 2023 • vydavatel: Zdravotní klaun, o.p.s., Paříkova 355/7, 190 00 Praha 9 • IČ: 26547953 • tel.: +420 222 713 416

PODPOŘTE NÁS! Číslo účtu veřejné sbírky: 20 20 20 20 / 0600

www.zdravotniklaun.cz • facebook.com/zdravotniklaun • usmev@zdravotniklaun.cz

ZDRAVOTNÍ KLAUN

naši noví klauni

